

Duces Ste-
tinenfes.

Stetinenfium Dux fuit Bugflavus II, cujus obitus incidit in annum Chrifti 1222. Hoc Duce domiti funt Slavi & Winti, linguaque eorum, mores & jura abolita, admissis in eorum locum Saxonibus. Circa annum 1313, recuperavit Wartiflaus I.V, Pomeraniæ Dux Wolgastenfis Stetinum à Conrado I Electore Brandenburgico occupatum. Quomodo autem controversia de Ducatu Stetinenfi inter Bugflavum Ducem Pomeraniæ, & Albertum Marchionem Brandenburgicum composita fit, quibusque legibus inter fe coierint, apud historicos legere est. Porro Stetinum inter Hanfeaticas urbes non postremum locum habet, neque officit ipsius libertati Princeps, etiam in urbe habitans. Mutationem religionis instituit Paulus à Rhoda, missus illuc à Martino Lutero sub Duce Bugflavo.

Gripfwaldum.

Etiam celebre est literarum artiumque humaniorum cultu *Gripfwaldum*, oppidum in Ducatu Wolgastensi, quem alii Bardensem dixere, exstructum anno Domini 1546.

Stralsunda.

Est & *Stralsunda* oppidum insignis in littore maris Balthici, quod olim proprium Ducem habuit, quem Bardensem vocabant, nunc Pomeraniæ Duci paret. Nomen habet à vicina insula Strale, & fauce sive freeg, quod Rugiæ insulas à Germaniæ extrema continente dirimit, & Rugiæ principatum medium interlabitur, unde Krantzius insinuat autorem ejus fuisse Danum, nam Sund, angustam maris faucem vocant Dani, additque urbem anno MCCIX à Waldemaro Daniæ Rege, ministerio Iarimari Rugianorum Principis fundatam, sed à filio illius Wislao, ut inquit Chytræus, fundatore cœnobii Campen absolutam, & jure Lubecensi ac libertate à D. Burdroino collata sylva, agris, pascuis, portu, jure piscandi, & vectigalium immunitate donatam, intra centum annos tantopere incolarum industria, & commerciis aliarum gentium maritimis crevisse, ut duorum Regum, Eri Dani, Byrgeri Sueci, & decem Principum, ac in his Wislai Rugii, copiis eam obsidentibus, omnes illorum molitiones fortiter sustinens, capto etiam Saxoniam Duce Erico, libertatem suam, magna cum gloria & felicitate, tutata sit. Paucis etiam ab hinc annis gravem longamque obsidionem passa armis Cæsareanis fortiter restitit, & Walsteinium exercitus Imperatorii Ducem post irritos illius in illam impetus violentasque impressiones, tandem obsidionem solvere coëgit. Ex munimentis propugnaculisque magis magisque muniri cœpta hostilium armorum vim secunda despicit.

Vrbes.

Sunt & aliæ urbes: Neugardia, Lemburga, Stargardia, Bergradum, Camenez, Publina, Griffenburga, & ad littus Colberga, Caminum, Collinum, Sunda, Pucka, Revecol, Lovensburg, & Hechel.

Wollinia.

Wollinia, sive *Iulina*, quam hodie *das Wollnische Warden* appellant, ab ortu, ponte præ-

longo supra Divenoum fluvium, quem Viadri in mare properantis alveum esse apparet, continenti Pomeraniæ juncta est: ab occasu Surno seu Seuvo fluvio; à meridie lacu recenti, admodum piscoso: ad Boream Balthico mari cingitur. Undiquaque quatuor fere milliarum spatio patet. In hac insula situm est *Iulinum*, emporium

Iulinum.

olim non solum in hoc littore Balthico, sed totius pene Europæ amplissimum, & à multis externis gentibus, & diversarum nationum, linguarum & religionum populis, Henetis, Danis, Suecis, Slavis, Russis, Judæis & ethnicis, sola Christianorum religione excepta, pagatim, ita ut singuli suas distinctas plateas, nominibus gentium insignitas tenerent, inhabitatum fuit. Urbis ambitum milliare Germanicum excessisse, ex antiquis ruinarum vestigiis, & montibus, seu editioribus urbis locis, quibus castella olim adversus hostiles insultus imposita fuerunt, constat, adhuc exstantibus quos *den Schloßberg/ Noðerow/ Kafernel/ & Silberberg* hodie dicunt. Vbi vero nunc templum D. Michaëlis cum cœmeterio extra oppidum cernitur, eum florentis quondam antiqui Iulini umbilicum fuisse perhibent. Incolæ rebus florentibus, cum aliquando subrepentem religionem Christianam crescere viderent, vetuerunt, ne quis advenarum novæ religionis mentionem faceret; atque hæc causa est, cur hi novissime ad Chrifti fidem venerint. Coacti igitur tandem admiserunt religionem an. 980. sed quum sæpius deficerent, atque an. 1066 occisis Christianis omnibus redirent ad paganismum: tandem ab Ottone Episcopo Bambergenfi, flagitatione Boleslai Poloniæ Ducis, & Danorum Regis, iterum Evangelium salutis in Pomerania prædicari cœpit, eo successu, ut Iulini viginti duo millia civium ab illo baptizata esse scribantur; unde & frequentiam populi æstimare licet. Primus Episcopus civitatis Iulienfis fuit Adelbertus. Pristinam vero potentiam, diuturna bella, & victoriæ adversus Suenonem Danorum Regem, tandem ab eis captum, demonstrant. Verum nihil in rebus humanis perpetuum aut firmum esse, ut cæterarum urbium olim florentissimarum, Trojæ, Hierosolymæ, Tyri, Carthaginis, Corinthi deletiones; sic Iulini etiam excidium, varias idolorum & libidinum confusiones, luxum, æmulationes & seditiones secutum demonstrat. Vbi singulæ gentes, sua idola & ritus proprios servarunt: publice autem ex professo, *TRICLAF*, Deum tricipitem, (cujus adhuc in Brandenburgensi Canonicorum templo ad Havelum effigies cernitur) & minorum velut gentium divos, armorum & mercaturæ præfides, Haruit & Barouit, quasi Martem & Mercurium, præterea Bialbug & Zernebug, album & nigrum Deum coluerunt. Idololatriam tetra libidinum confusiones, opulentiam, luxus, superbia, petulantia & intestinæ dissensiones, ac inter diversarum nationum populos, perniciosæ æmula-